

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Foto: Tokorp juni 2010 © Henry Stahre

Beverandeplan för Natura 2000-området Tokorp SE0230379

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller utpekade arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada.

Länsstyrelsen Östergötland

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben (lansstyrelsen.se/ostergotland) eller kontakta en handläggare (växel: 010-223 50 00).

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehåll

Området Tokorp	5
6230 – Stagg-gräsmarker.....	10
6270 – Silikatgräsmarker.....	10
Dokumentation	11
Kartor	12
Bilaga 1. Rödlistade arter	21

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000 - området SE0230379 Tokorp

Kommun: Linköping

Områdets totala areal: 11,7 hektar

Markägarförhållande: Statligt

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-06-11

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 2004-04

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005-01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011-03

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

6230 – *Stagg-gräsmarker

6270 – *Silikatgräsmarker

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området. I Tokorp är stagg-gräsmarker (6230) och silikatgräsmarker (6270) utpekade.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Tokorp är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet. Inom Tokorp kommer naturtyperna stagg-gräsmarker och silikatgräsmarker att prioriteras. Naturvärden som främst ska prioriteras är den artrika floran och faunan.

Motivering:

Tokorp är ett mycket artrikt område vad gäller flora och fauna. I området finns flertalet hotade arter, samt flera arter som ingår i såväl nationella som lokala åtgärdsprogram (trumgräshoppa, finnögontröst och guldsandbi). Dessa arter är beroende av att området sköts via hävd, samt regelbunden röjning av igenväxning.

Prioriterade åtgärder:

Prioriterade bevarandeåtgärder är en fortsatt hävd genom bete och slåtter, samt röjning av igenväxning.

Beskrivning av området

Betesmarkerna kring Tokorp ligger i den norra delen av odlingslandskapet i dalgången vid Bjäsätter-Tokorp som med sin landskapsbild och rika flora och fauna har få motsvarigheter i såväl kommunen som länet. I området finns bl.a. ÅGP-arterna trumgräshoppa (*Psophus stridulus*, rödlistekategori EN), finnögontröst (*Euphrasia officinalis* ssp. *officinalis*, EN) och guldsandbi (*Andrena marginata*, NT).

Det sydligaste området utgörs av en öppen hage med artrik hävdgynnad flora. Området får sin karaktär av en flack sluttning som ställvis är mera dramatiskt kuperad. Enstaka spridda block och rundade berghällar som går i dagen är andra karaktärer som ger särprägel åt området. Hagen hyser ett ungt träd- och buskskikt som är av igenväxningskaraktär och utgörs av björkar, alar längs med det centrala fuktstråket, enstaka hasselbuskar, enstaka små enar och enstaka apel hårt tuktade av betesdjuren. Trädskiktet utgörs främst av träd som vuxit upp i hagen under sen tid.

När det gäller floran i hagen så finns ett par större öppna ytor som har varit åkermark och genomkorsas av ett dike. Till vegetationstyperna hör tuvtäteläng och staggdominerade torra vegetationstyper och gräs-lågstarräng i fuktstråket. De partier som utgörs av gammal åker domineras av tuvtätel, rölleka, vårbrodd och fyrkantig johannesört. Fuktstråket utmärks av kråklöver, hundstarr, flaskstarr och stjärnstarr. Hagmarksfloran i hagen är glest spridd och finns företrädesvis i den södra kanten. Av hävdgynnade arter finns bockrot, blåklocka, vårbrodd, gökärt, harstarr, stagg, skallror, ängsvädd och blekstarr.

Söder om gårdsbebyggelsen vid Tokorp breder en långsträckt hage ut sig i nord-sydlig riktning. Den södra delen av hagen utgörs av en östvärd sluttning som är mjukt kuperad och klädd med företrädesvis jämt ställda unga hasselbuskar. Mot norr planar hagen ut och den övergår till att få en öppen karaktär med glest stående hagmarksekar. Hagmarksfloran är tätt förekommande och artrik. Här har också den rödlistade trumgräshoppa påträffats.

Syd-sydost om bebyggelsen ligger en ekhage. I området finns de rödlistade arterna finnögontröst och skogsklocka (*Campanula cervicaria*, NT).

Vad kan påverka området negativt

Faktorer som kan påverka området negativt:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation leder på sikt till igenväxning.
- Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd, ansamling av skadlig förna och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar området negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar området negativt.
- Spridning av gödsel i området påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.
- Vildsvin har tidigare bökat upp delar av hagen. Vilken effekt som bökande vildsvin har på floran i längden, om de återkommer år till år, finns det mycket lite kunskap om. Enstaka bök kan ha en positiv effekt på floran, då vissa frön kan få lättare att gro. Den återkommande uppbökningen kan dock ha negativa effekter, då rötterna på fleråriga växter kan ta skada. Då vildsvinsstammen är mycket tät i området bör vildsvinen i möjligaste mån utestängas från betesmarkerna.

Områdets bevarandeåtgärder

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Bete	Årligen	Hela Natura 2000-området	1
Betesuppehåll	Mellan mitten av juli till mitten av september	Finnögontröstens utbredningsområde	1
Fagning	Årligen	Delen som ligger som slätteräng i åtagandeplanen (se karta sidan 17)	1
Slätter med efterbete	Årligen	Delen som ligger som slätteräng i åtagandeplanen (se karta sidan 17)	1
Frihuggning av vidkroniga träd	Vid behov	Hela Natura 2000-området	2
Röjning av igenväxning	Vid behov	Hela Natura 2000-området	2
Röjning av igenväxning på forn- och kulturlämningar	Vid behov	Forn- och kulturlämningar	2
Utreda om utökning av område, samt naturtypsklassning av marken	Inom 10 år		2

Reglering av skydd och skötsel:

Skydd och skötsel är reglerat i naturreservatets skötselplan (Tokorp naturreservat, 2006) och beslut (fastställt 2006). Skötselplanen anger generellt åtgärder som gynnar eller bibehåller naturvärdena som Natura 2000-området syftar till att bevara.

Enligt 12 kap. 8 § MB (miljöbalken) är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB förtydligas i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion först efter anmälan till Länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning.

Alla naturtyper i området kan skötas med medel från EU:s miljöstöd. Miljöstödsreglerna uppdateras vart 5 år och kan i enstaka fall ha krav som står i motsättning till Natura 2000-kraven. Natura 2000-naturtyperna måste dock skötas i syfte att målen med Natura 2000-området uppnås. Detta är troligen inget problem i dagsläget (2018), men bör följas upp vid nya stödperioder och regeländringar, samt vid eventuellt byte av markägare och/eller arrendator. I Natura 2000-området Tokorp ingår nästan all naturtypsklassad mark i miljöersättningsansökan 2017. Området ligger helt inom naturreservatet Tokorp varför skydd och skötsel kommer att vara reglerad i tillräcklig omfattning.

De värdefulla träden är skyddade i och med att området är ett naturreservat. Eftersom skogsbruksåtgärder är förbjudna enligt reservatsbeslutet så bör det inte bli aktuellt med samråd med Länsstyrelsen angående skogsbruksåtgärder inom Natura 2000-området. Eventuellt kan andra åtgärder, som anläggning för friluftsliv eller åtgärder vid anläggning kräva samråd om åtgärderna riskerar att skada utpekade naturvärden i Natura 2000-området.

Ingen ytterligare reglering av skydd och skötsel bedöms nödvändig för att uppnå bevarandemålen inom reservatsdelen. Skötselplanen för reservatet (fastställt 2006) anger generellt åtgärder som stämmer väl överens med bevarandemålen. En översyn av skötselplanen bör ske senast 2030. I samband med detta kan skötselplan och bevarandeplan med fördel slås samman, så att skötselplanen även innehåller de obligatoriska delarna för en bevarandeplan.

Bevarandeplanen beskriver inte områdets forn- och kulturlämningar, utan dessa ingår i skötselplanen för naturreservatet. Alla fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd "rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning". Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Bevarandeåtgärder:

För mer ingående och specifika bevarandeåtgärder se skötselplanen för Tokorp naturreservat. Nedan finns de övergripande åtgärderna som behövs i området.

Områdets hävdhistoria är vägledande för den fortsatta skötseln. För att betes- och ängsmarkernas naturvärden ska bevaras behöver markerna regelbundet vara välhävdade så att ingen skadlig förnaansamling bildas, eftersom det missgynnar småväxta arter och försvårar frögroning. Naturtyperna stagg-gräsmarker och silikatgräsmarker sköts oftast med beteshävd, men kan även skötas med fagning, slätter, höbärgning samt efterbete.

Det är värdefullt om hävden planeras så att Natura 2000-området i sin helhet har blommande växter under hela säsongen. Detta för att ha en kontinuerlig källa av nektar- och pollentillgång för områdets insektsfauna. Genom att till exempel ha betespåsläpp vid olika tidpunkter för olika fållor eller ha ett rotationsbete mellan fållor finns det alltid en del av området där floran kan få gå i blom och fröa av sig. Enklaste metoden för att åstadkomma detta är

Länsstyrelsen Östergötland

att dela in hagmarken i minst två fällor; en torrare artrikare del och en fuktigare mer hävdkrävande del. Under försommaren kan djuren beta i den fuktiga fällan och under högsommaren när flertalet arter har blommat ut och satt frö kan grinden till den torrare delen öppnas och fällorna betas samtidigt. Generellt sett så är alltid ett sent betespåsläpp att föredra eftersom det ökar nektar- och pollentillgången för bland annat fjärilsfaunan.

Slåtterängen ska fortsätta skötas med en traditionell ängsskötsel. Den behöver fagning, årlig slåtter, höbärgning och efterbete. För att betesmarkernas naturvärden ska bevaras behöver de vara väl hävdade årligen så att ingen skadlig förnaansamling bildas, eftersom det missgynnar de småväxta arterna och försvårar frögroning. Generellt för alla slåttermarker gäller att fagning ska ske på våren, absolut senast i slutet av april eller i början av maj. Då räfsas kvistar och grenar bort från ängen. Slåttern ska påbörjas tidigast i mitten av juli. Vid slåttern är det mycket viktigt att skärande redskap, som lie eller slåtterbalk, används. Det slagna gräset ska tas bort från ängen efter att ha torkat (vanligtvis 2–3 dagar). Det är viktigt att torka gräset på ängen för att frön och dylikt ska ramla ner på marken. Slåtteryorna bör därefter efterbetas (vanligtvis i 2–4 veckor). Bete ska däremot inte ske när/om ängen är så fuktig att djurens tramp kan skada marken. Slåtter ska också ske på vägrenar och åkerholmar.

Grova träd bör frihuggas vid behov, undantag för frihuggning är andra jätteträd eller viktiga framtidsträd som står tätt ihop.

Buskar av olika slag, främst blommande arter, är viktiga att spara, så länge de inte täcker stora ytor och bildar stora snår eller täcker fornlämningar. Mindre snår ger skydd, bo- och födosöksplatser för många djur och underlättar för lövträd, bland annat ek, att gro och växa till sig utan att bli avbetad.

Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma annat än i mycket begränsad utsträckning. Igenväxning behöver hållas efter kontinuerligt genom röjning. Även igenväxning på forn- och kulturlämningar ska röjas vid behov.

Finnögontröst växer främst i torra till friska välhävdade och ogödslade hagmarker på underliggande morän, men ibland också längs vägrenar. Underarten är starkt knuten till hävdade marker och är ibland de första arterna att försvinna om hävden upphör. Finnögontrösten är en halvparasit som enbart sprider sig med frön. Arten har vägroende frön som endast är funktionsdugliga i ett eller i undantagsfall två år. Artens frögroning gynnas av små markstörningar till exempel betesdjurens tramp.

Finnögontrösten omfattas av ett nationellt åtgärdsprogram. Arten gynnas av att marken är relativt välhävdad men bete ska i möjligaste mån undvikas under artens blomning och frösättning (cirka 15 juli till 15 september). Därför bör ett betesuppehåll göras mellan dessa datum i hagen där arten förekommer. Bete med får missgynnar arten och ska i möjligaste mån undvikas.

All stående död ved samt grövre trädgrenar och stammar som faller till marken ska lämnas kvar inom Natura 2000-området. Om de faller på ställen som försvårar betesmöjligheten för djuren, på delar med artrik flora, eller på forn- och kulturlämningar kan de flyttas till en annan del av området.

Åtgärder som görs för att gynna trumgräshoppan ska utföras i solexponerade lägen. Exempel på åtgärder som kan utföras i hela eller delar av Tokorp Natura 2000-område som gynnar trumgräshoppan (dessa gynnar även bl.a. vildbin) är: frilägga sand/jordblottor, fortsatt bete (marken ska gärna vara väl avbetad), bränning och röjning av igenväxningsvegetation. Ett visst inslag av träd och buskar ska finnas kvar i betesmarken eftersom arten ofta använder dessa som övernattningsplatser.

En utredning om en utökning av området behöver göras. Då Natura 2000-området endast täcker en del av naturreservatet Tokorp skulle Natura 2000-området eventuellt kunna utökas så att yttergränserna för Natura 2000-området följer naturreservatsgränserna. Om Natura 2000-området utökas behöver marken naturtypsklassas.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp och art längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetillståndet inom området.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter (ej fåglar) inom Natura 2000-området. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd	Sida
6230 - *Stagg-gräsmarker	0,9	Gynnsamt	10
6270- *Silikatgräsmarker	9,8	Gynnsamt	10
Annan naturtyp	1,0		
Total areal	11,7		

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målbildindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målbildindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljning av skötseln, som är en viktig del i bevarandemålen, kommer delvis att kontrolleras via den ordinarie kontrollverksamheten för miljöersättningsåtaganden, men bör även följas upp för länets samtliga områden med hävdbehov genom regelbundna analyser för att se vilka områden som ingår i jordbruksblock med miljöersättning.

Finnögontröst, trumgräshoppa och guldsandbi omfattas av nationella åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Länsstyrelsen i Östergötland följer upp arterna med hjälp av frivilliga insatser från allmänheten som besöker flera utav länets lokaler årligen.

6230 – Stagg-gräsmarker

Arealen 0,9 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen stagg-gräsmarker (6230) är en artrik och hävdpräglad naturtyp som förekommer på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet och består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Hävdgynnade arter ska finnas. På stagg-gräsmarker är stagg en av de viktigaste arterna men för att den ska vara naturtypsklassad (6230) måste vegetationen även i övrigt vara artrik. Stagg-gräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Bevarandemål

Arealen av stagg-gräsmarker i Natura 2000-området ska vara minst 0,9 hektar. Regelbunden hävd ska prägla området. Träd och buskar ska utgöra enstaka till måttligt inslag. Det ska finnas typiska kärlväxter (till exempel ljung, ängsvädd, och stagg) och insekter (till exempel dagfjärilar och hopprätvingar) ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatusen för naturtypen stagg-gräsmarker (6230) är dålig och förekomstarealen minskar fortfarande i alla regioner och statusen försämras. För naturtypen stagg-gräsmarker är förekomstarealen i boreal region idag 6 000 hektar (både inom och utanför Natura 2000-områden) och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma område har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs 43 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen (6230) hävdas genom bete och ingår helt i miljöersättningen (2016), det finns ett artrikt fåltskikt i stora delar. Mindre ytor med slyuppslag finns. Bevarandetillståndet anses som gynnsamt i Tokorp.

6270 – Silikatgräsmarker

Arealen 9,8 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen silikatgräsmarker består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Fåltskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter som trivs på kalkfattig och näringsfattig mark. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet. Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) i Natura 2000-området ska vara minst 9,8 hektar. Regelbunden hävd ska prägla naturtypen. Träd och buskar ska utgöra enstaka till måttligt inslag och mindre ytor med blottad mark är ett

Länsstyrelsen Östergötland

positivt inslag. Det ska finnas typiska kärlväxter (till exempel kattfot, solvända, ängsvädd, och gullviva) och insekter (till exempel dagfjärilar och dyngbaggar) ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Små jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att små eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. Ett stort antal typiska kärlväxter med höga naturvärden förekommer i silikatgräsmarkerna som historiskt troligen har brukats som slåtteräng. För naturtypen silikatgräsmarker (6270) är förekomstarealen i boreal region idag 126 000 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma område har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs 380 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen (6270) i Natura 2000-området hävdas genom bete samt en mindre del genom slåtter med efterbete och ingår nästan helt i miljöersättningen (2016), det finns ett artrikt fältskikt i stora delar. Mindre ytor kan ha begränsade ytor med igenväxningskaraktär. Bevarandetillståndet anses som gynnsamt.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturtypernas utbredning, kända forn- och kulturlämningar, skötselområden, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2018-05-21).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2018-05-21).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2018-05-21).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2018-05-21).

Skogsstyrelsen, <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>, (2018-05-21).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), <http://www.jordbruksverket.se/>, (2018-05-21).

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, (2018-05-21).

Dokument:

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat och ArtDatabankens vägledningar för arter.

Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Bevarandeplan för Tokorp Natura 2000-område, fastställd 2006-01-24.

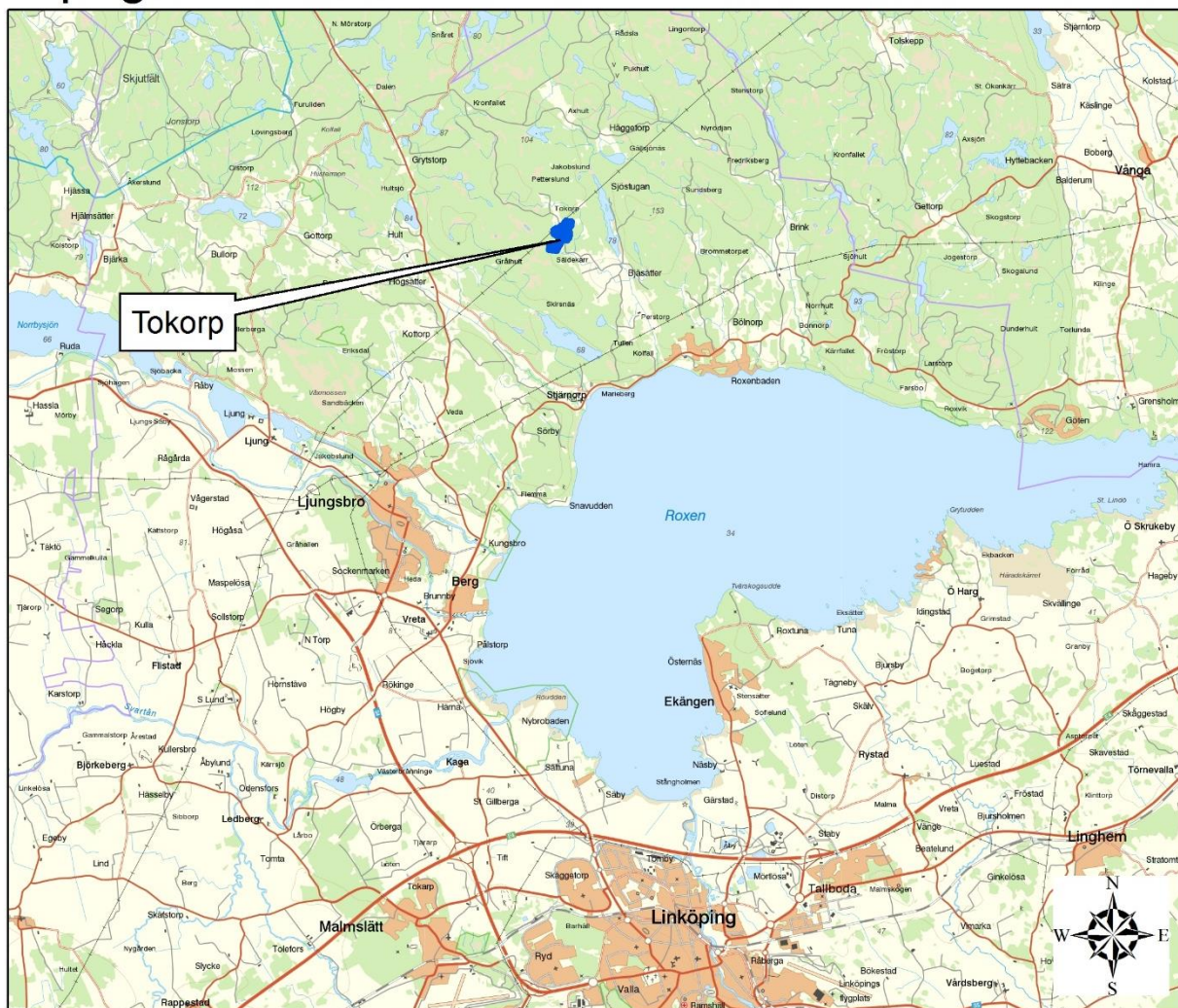
Skötselplan för Tokorp naturreservat, fastställd 2006.

Beslut om bildande av Tokorp naturreservat, 2006-06-29.

Bilagor:

Bilaga 1. Rödlistade arter rapporterade i Artportalen 1992–2017

Topografisk karta

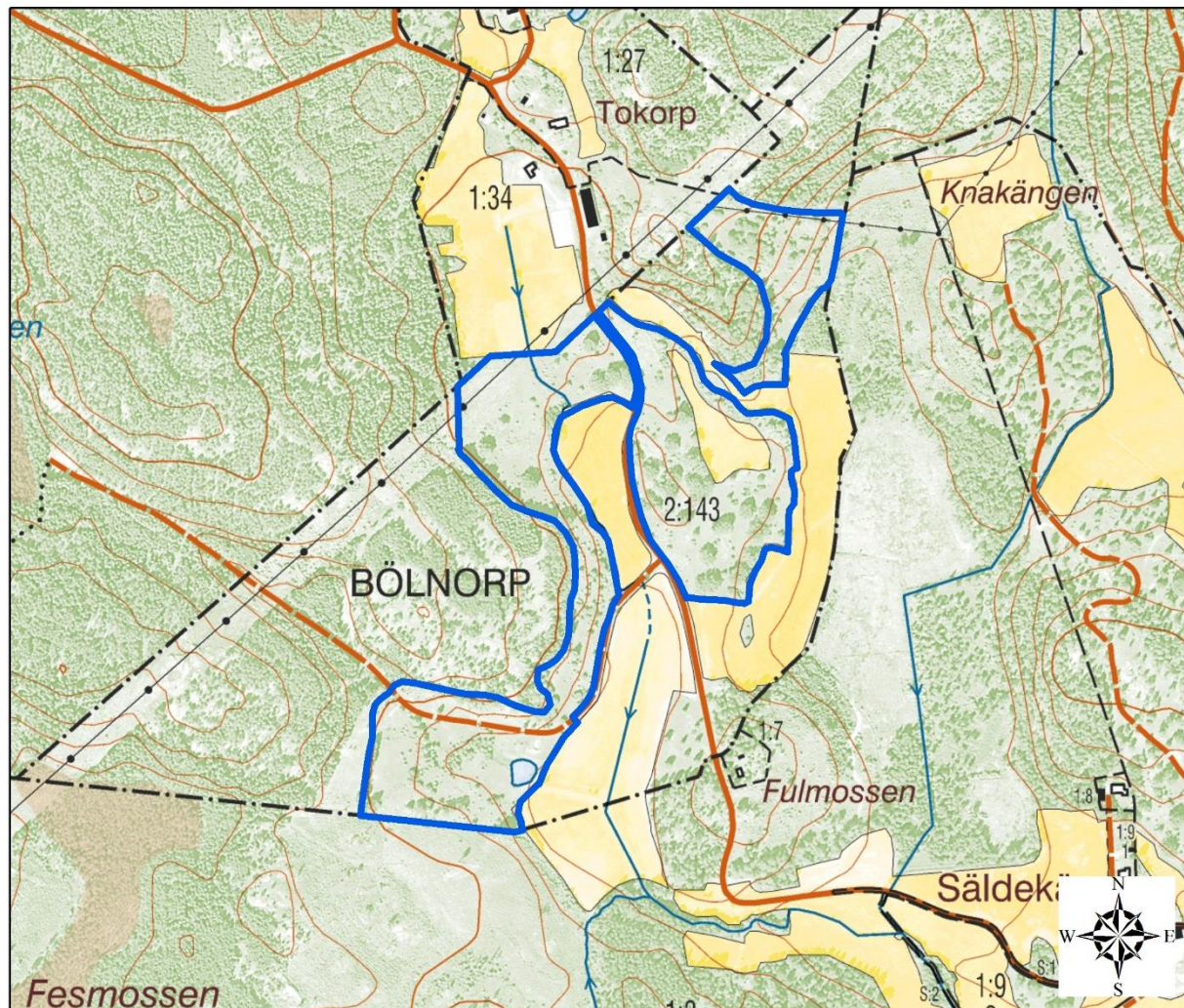
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 1 2 4 6 8 10 12
Kilometer

 Natura 2000-området

Översiktskartan visar att Tokorp ligger nordost om Ljungsbro, i Linköpings kommun.

Ekonomisk karta

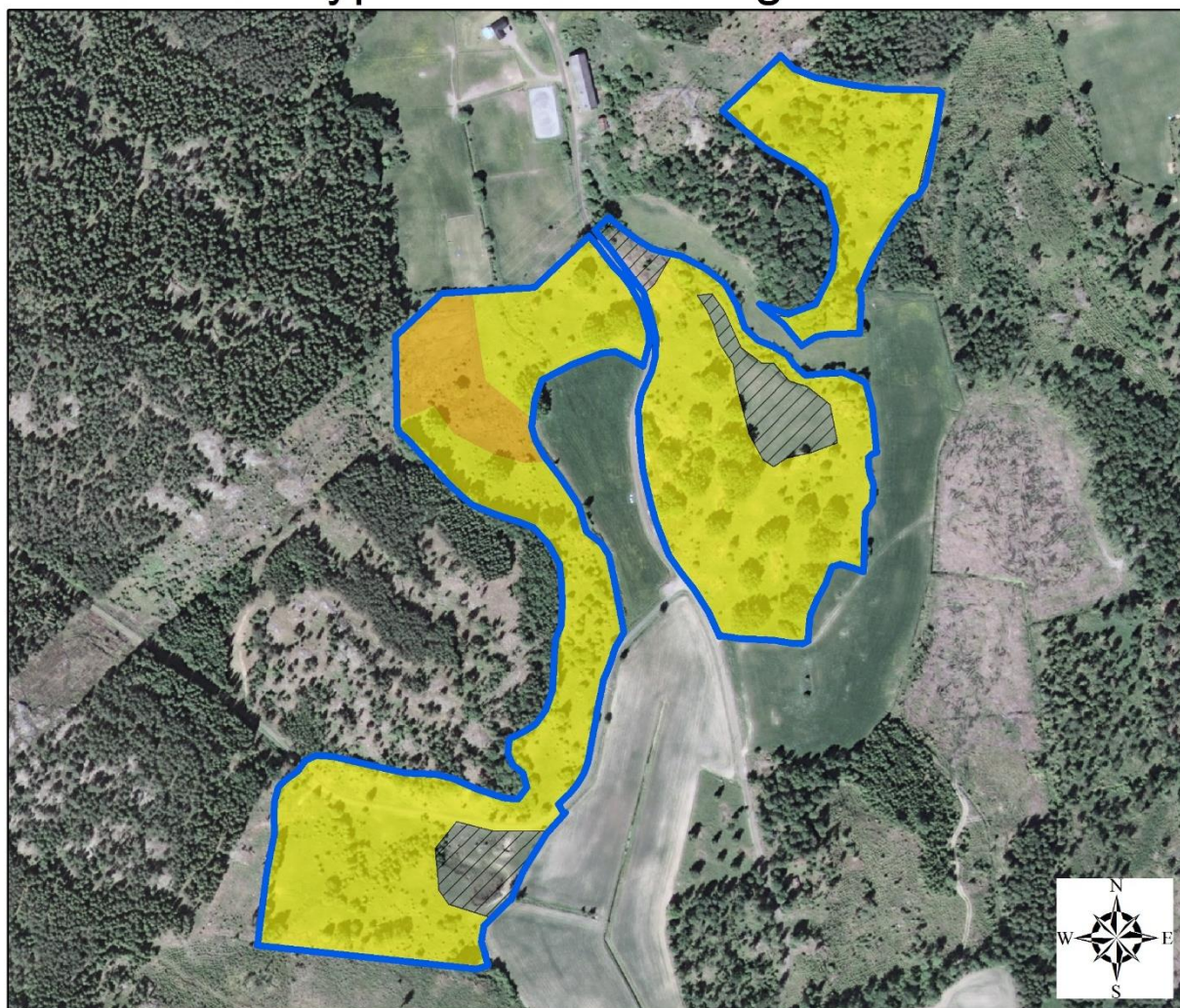
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600
Meter

 Natura 2000-området

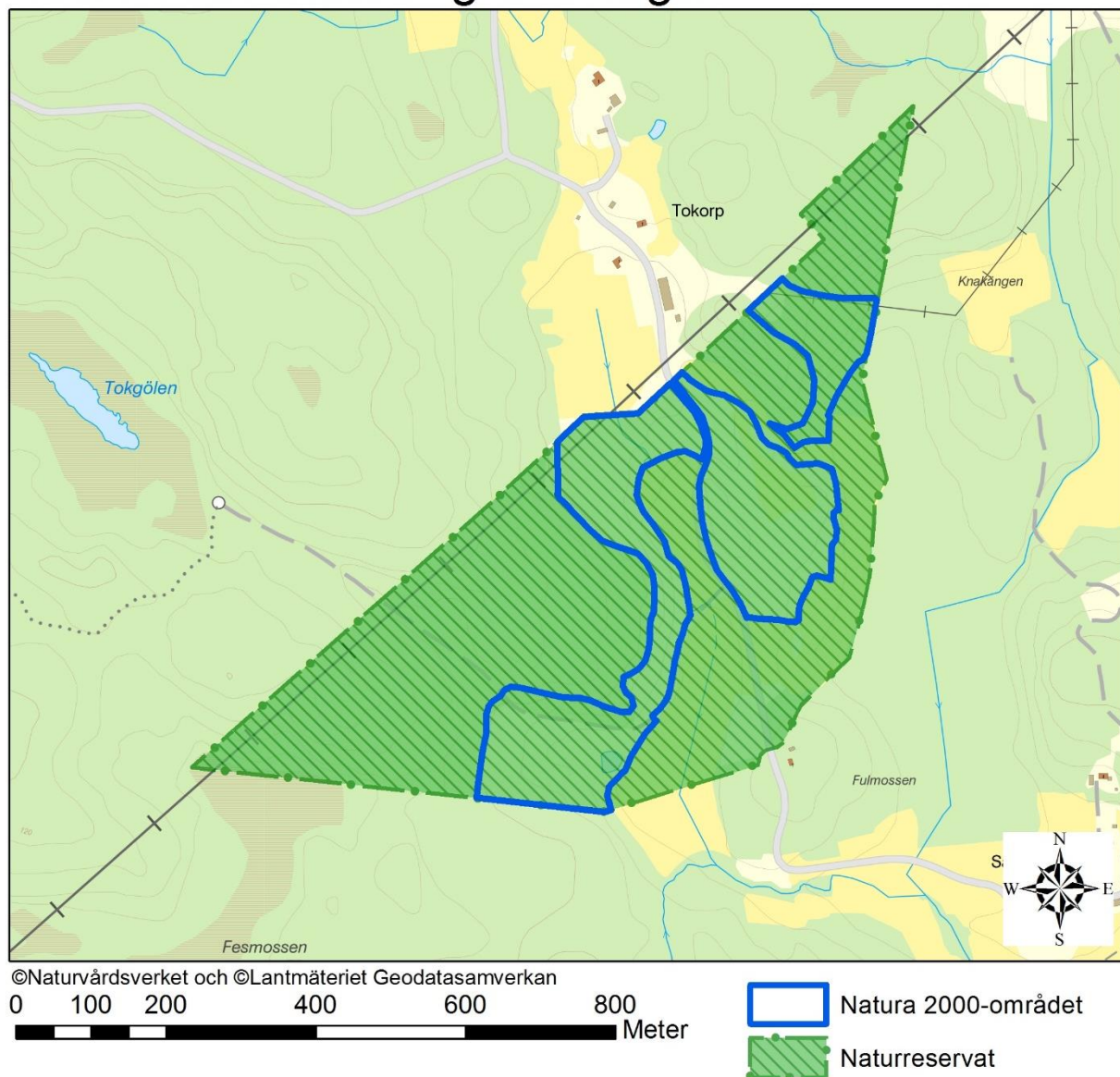
Fastighetskartan visar yttergränserna för området.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

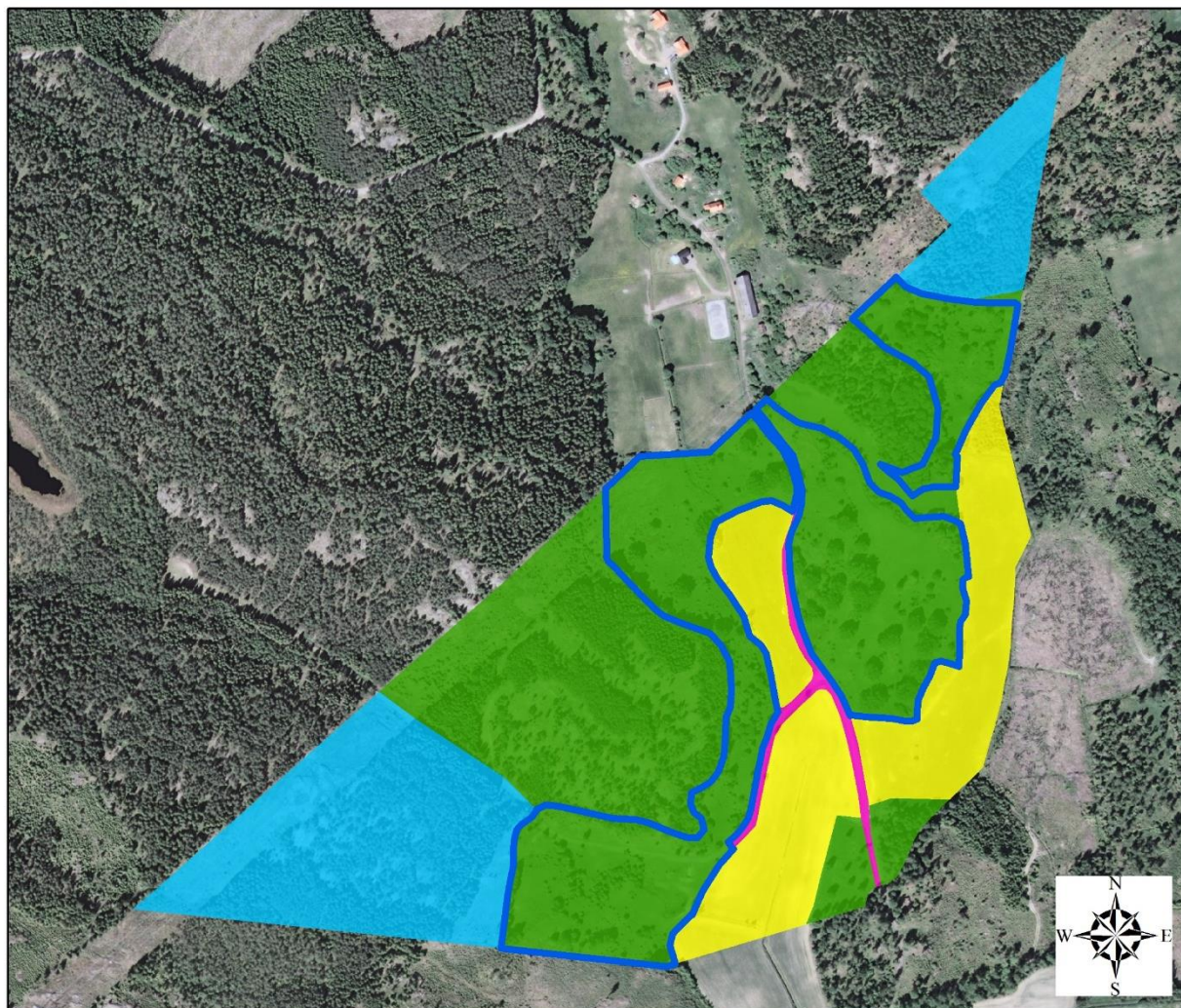
Flygfotot visar naturtypernas utbredning i området.

Naturresevatets avgränsningar

Natura 2000-området ligger helt inom naturresevatet Tokorp.

Skötselområden

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600
Meter

 Natura 2000-området

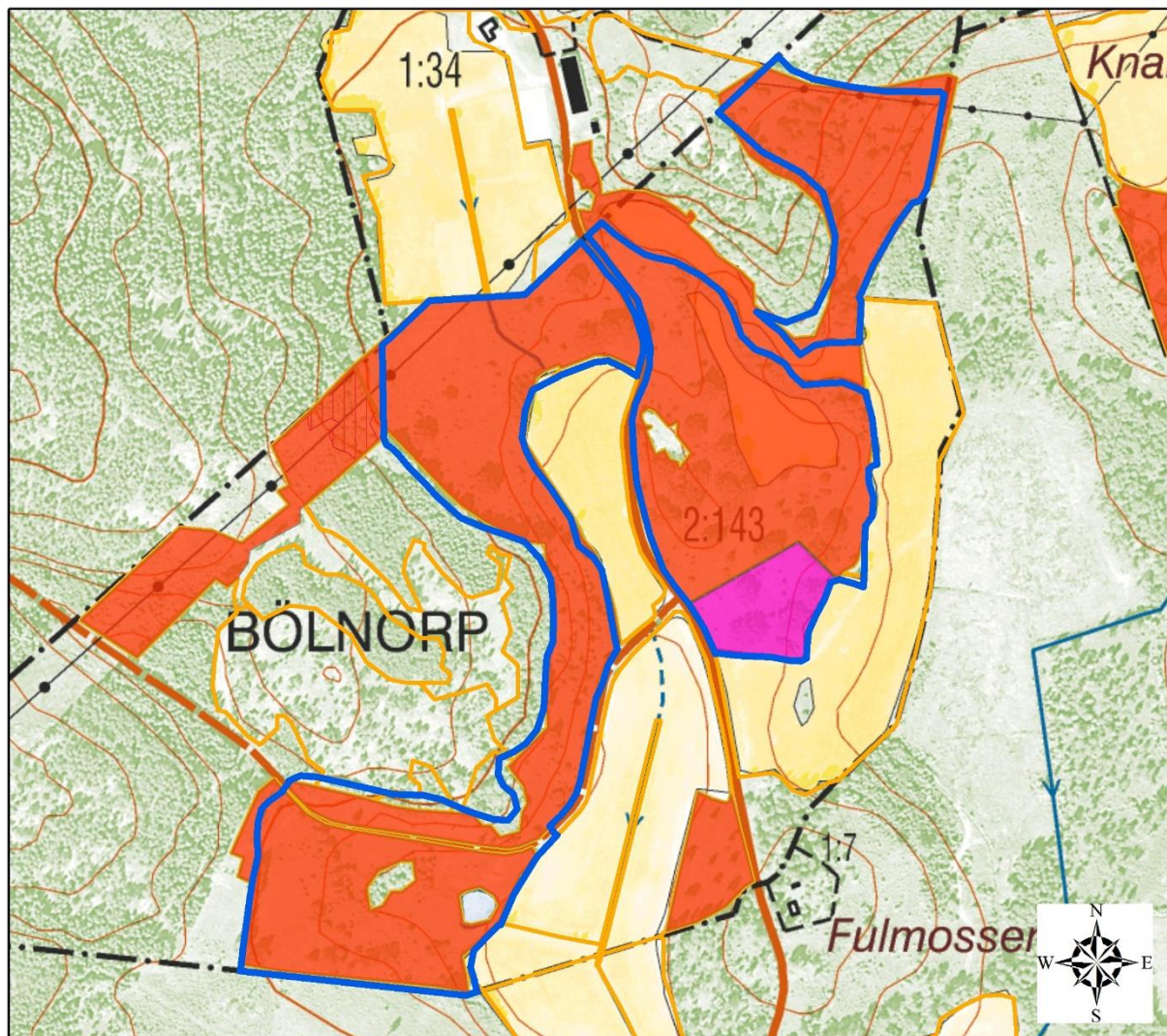
Skötselområde

1 2 3 4

Skötselområden som de är klassade i skötselplanen för Tokorps naturreservat, endast skötselområde 1 ingår i Natura 2000-området. 1) Betesmarker; 2) Åkermarker; 3) Skogsmarker; 4) Väg.

Jordbruksblock och fastställda markklasser 2017

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 50 100 200 300 400
Meter

- Natura 2000-området
- SJV Jordbruksblock 2017
- Betesmark med särskilda värden
- Slätteräng med särskilda värden

I Tokorp är markklasserna för betesmarkerna fastställda till betesmark med särskilda värden, samt en mindre del slätteräng med särskilda värden. Dessa indelningar kan komma att ändras vid nya ansökningar av miljöstöd för betesmarkerna.

Forn- och kulturlämningar

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

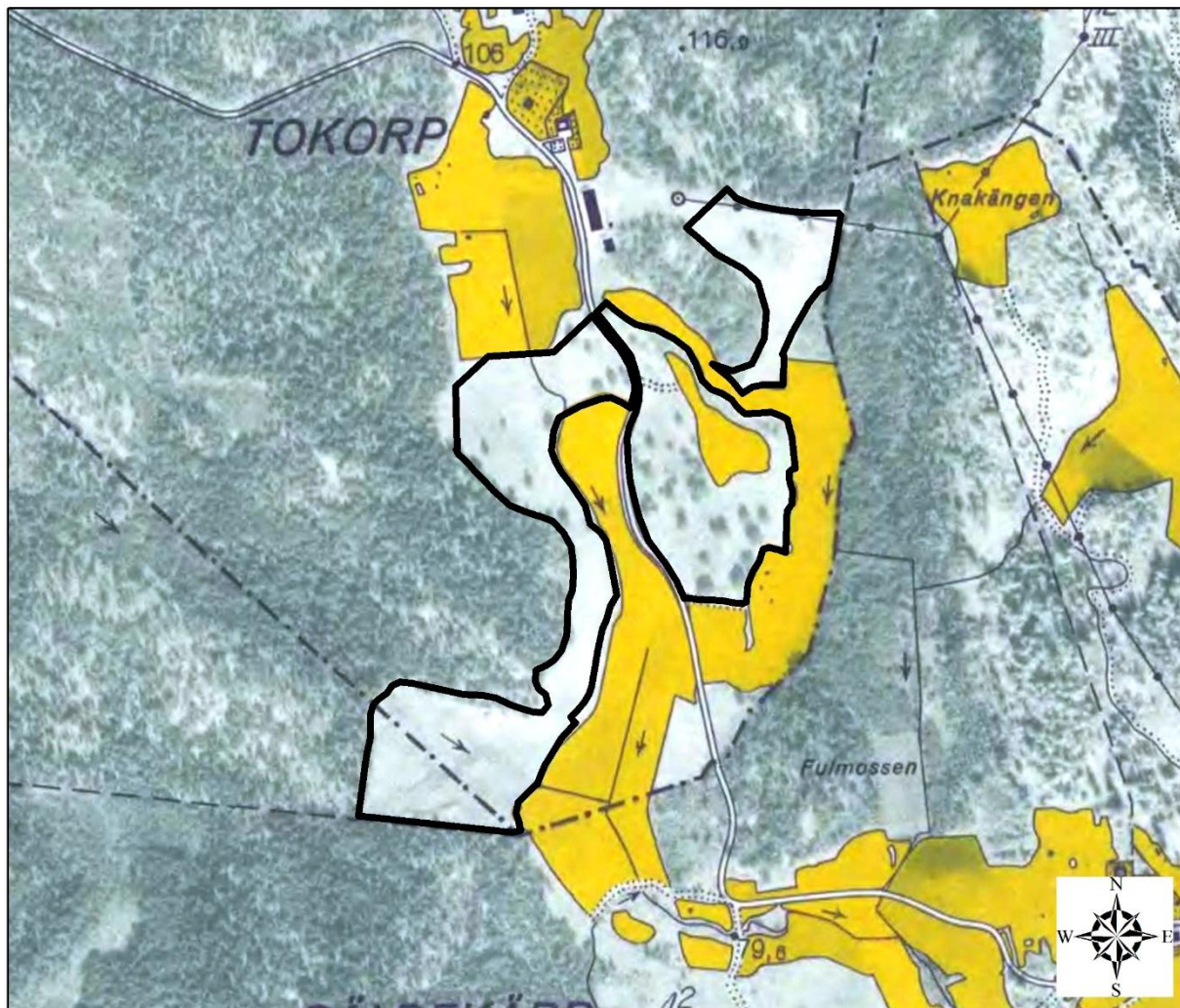
0 50 100 200 300 400
Meter
 Natura 2000-området

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) punkt

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) yta

I Tokorp finns tre kända forn- och kulturlämningar.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600

Meter

Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet visar att en mindre del av området tidigare varit åkermark.

Häradsenkarta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600
Meter

 Natura 2000-området

Häradsenkartan, från slutet av 1800-talet, visar att delar av Tokorp varit trädklädd ängsmark, mindre delar åkermark, samt utmark med lövträd.

Gul mark är åker, grön är slåtteräng och vit är utmark (skog och hagmark). Små stjärnor visar var marken är barrträdsklädd och små ringar var den är lövträdsklädd.

Bilaga 1: Rödlistade arter

Tabell 3: Sammanfattande lista med rödlistade arter som noterats i Artportalen mellan 1992–2017. Rödlistekategori: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad.

Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Rödlistekategori
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Fåglar	NT
Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Fåglar	NT
Trumgräshoppa	<i>Psophus stridulus</i>	Hopprätvingar	EN
Finnögontröst	<i>Euphrasia officinalis ssp. officinalis</i>	Kärlväxter	EN
Klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>	Kärlväxter	NT
Ljus solvända	<i>Helianthemum nummularium ssp. nummularium</i>	Kärlväxter	NT
Månlåsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	Kärlväxter	NT
Ryl	<i>Chimaphila umbellata</i>	Kärlväxter	EN
Skogsklocka	<i>Campanula cervicaria</i>	Kärlväxter	NT
Slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	Kärlväxter	VU
Guldsandbi	<i>Andrena marginata</i>	Steklar	NT
Scharlakansvaxskivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	Storsvampar	NT
Sepiavaxskivling	<i>Neohygrocybe ovina</i>	Storsvampar	VU